

Μια μοντέρνα, αγνοημένη, πολυδιάστατη, περιβαλλοντική πρόκληση

Ίσως το φως θα' ναι μια νέα τυραννία. Ποιος ξέρει τι καινούργια πράγματα θα δείξει.

Κ.Καβάφης

Η, επί εκατομμύρια έτη, σταθερή ημερήσια εναλλαγή φωτός-σκότους, αλλάζει με την, μόλις από το 1879 μΧ, ανακάλυψη του ηλεκτρικού ρεύματος. Επιτυγχάνεται έτσι η επιμήκυνση της ημέρας. Ο άνθρωπος επεκτείνει κατά βούληση την δράση του και στο σκοτεινό τμήμα του 24ώρου. Σημειωτέον δε, ότι στις μεγαλουπόλεις πρακτικά δε νυχτώνει ποτέ. Η ζωή κυριολεκτικά είναι αδιανόητη, αν όχι αδύνατη, χωρίς τον τεχνητό φωτισμό και η τάση που επικρατεί είναι: "όλο και περισσότερο φως". Έτσι φτάσαμε στον υπερφωτισμό που δημιουργεί το φαινόμενο της φωτορύπανσης.

Φώτο-ρύπανση είναι το φαινόμενο του υπερβολικού και λανθασμένου οριζώντιου και προς τα πάνω φωτισμού, με αποτέλεσμα να μην έχουμε θέαση του νυχτερινού ουρανού και να δημιουργεί όχληση τόσο στον άνθρωπο όσο και στο οικοσύστημα.

Οι κύριες πηγές του υπερφωτισμού είναι ο οδικός φωτισμός, οι διαφημιστικές πινακίδες, ο φωτισμός αθλητικών εγκαταστάσεων, υπεραγορών, κτιρίων, καταστημάτων, μνημείων, ιερών βράχων, ο φωτισμός στις πλατείες, στα πάρκα, στις βιομηχανικές ζώνες, στα αεροδρόμια, στα στάδια, κ.λπ.

Τα τελευταία χρόνια άρχισε να αναπτύσσεται έντονος σκεπτικισμός για το φαινόμενο της φωτορύπανσης, τον οποίο διαδέχθηκε ακόμα εντονότερος προβληματισμός. Ο υπερβολικός φωτισμός παύει να θεωρείται μία ανώδυνη και αθώα κατάσταση του σύγχρονου τρόπου ζωής και αποτελεί πλέον πεδίο μελέτης πολλών επιστημών και επιστημόνων. Το φως αλληλεπιδρά με τα σωματίδια της ατμόσφαιρας και υφίσταται πολλαπλές τυχαίες αλλαγές στην πορεία του, "σκεδάζεται", με αποτέλεσμα η φωτορύπανση να "ταξιδεύει" ακόμα και 130 χιλιόμετρα μακριά. Το φως αυτό που χρησιμοποιεί τις ίδιες διαδρομές με το φυσικό φως είναι νόθο και αρρωστημένο.

Συνήθως, σε πρώτη επαφή με το πρόβλημα έρχεται κανείς από τη διαπίστωση ότι ο έναστρος ουρανός έχει πια εξαφανιστεί από τις περισσότερες αστικές περιοχές. Η αποκοπή του σύγχρονου ανθρώπου των πόλεων από τον έναστρο ουρανό, που τόσο τον ενέπνευσε στην πορεία των αιώνων, είναι μόνο η μία πλευρά του ζητήματος.

Λέγεται ότι οι αρχαίοι Έλληνες έβλεπαν αστέρια με γυμνό οφθαλμό, τα οποία δεν μπορούμε να δούμε εμείς τώρα λόγω του ότι ο οφθαλμός μας έχασε την συνήθεια και την ευαισθησία του να βλέπει τόσο μακριά.

Η ενατένιση του νυχτερινού ουράνιου στερεώματος ενέπνευσε στον άνθρωπο, από την αρχή της ιστορίας του πάνω στη γη, το κάλλος, το μεγαλείο, το άπειρο. Η παρατήρηση του ουράνιου θόλου έκανε τον άνθρωπο να αντιληφθεί ότι το γεω--κεντρικό σύστημα που δημιούργησε, ήταν οικτρώς λανθασμένο.

Η φωτορύπανση είναι συνυφασμένη με την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή των πόλεων, έχει δε άμεση σχέση με την άνοδο της θερμοκρασίας, την ενεργειακή σπατάλη, τον άκρατο ανταγωνισμό και το σπουδαιότερο, με την εγωκεντρική στάση του ανθρώπου έναντι της φύσης.

Ο φωτισμός δημόσιων χώρων υπάρχει για λόγους ασφαλείας. Όμως οι έρευνες που έγιναν

δεν επιβεβαιώνουν την παραπάνω πρόταση, αφού τις περισσότερες φορές απλώς φωτίζει την σκηνή του εγκλήματος ή απλώς το έγκλημα μετατοπίστηκε σε άλλες περιοχές. Γι' αυτό και στην Αμερική, σε ορισμένες πολιτείες, υπάρχει μια διαφορετική προσέγγιση. Η παντελής έλλειψη νυκτερινού φωτισμού στα δημόσια κτίρια απέτρεψε τους βανδαλισμούς, τις απρέπειες και μείωσε τα τέλη φωτισμού.

Ένας καλός και ομοιόμορφος φωτισμός και όχι αναγκαστικά πολύς, επιδρά θετικά στο κοινό περιβάλλον ασφάλειας αίσθημα, αλλά και στην υγεία μας.

Η φωτορύπανση έχει άμεση σχέση με τα ατυχήματα, αφού ως γνωστόν το μάτι χρειάζεται περισσότερο χρόνο προσαρμογής από το φως στο σκοτάδι. Έχει παρατηρηθεί αύξηση των αυτοκινητιστικών δυστυχημάτων κατά την έξοδο από δρόμους που φωτίζονται έντονα.

Η φωτορύπανση επηρεάζει την ανθρώπινη υγεία και την ισορροπία του οικοσυστήματος και έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ειδικά στην πανίδα αλλά και στη χλωρίδα, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, από την αυξημένη κατανάλωση ενέργειας.

Ο υπερβολικός τεχνητός φωτισμός μπορεί να επηρεάσει τα οικοσυστήματα με διάφορους τρόπους. Ενδεικτικά αναφέρουμε την δυσκολία προσανατολισμού των ζώων, τον αποπροσανατολισμό των πουλιών, τις επιπτώσεις στη συμπεριφορά και φυσιολογία νυχτόβιων ζώων, την επίδραση σε φυτά ακόμα και στο ζωοπλαγκτόν .

Η έμμεση επιρροή της φωτορύπανσης στο περιβάλλον προκύπτει από την μη χρηστή χρήση ηλεκτρικής ενέργειας, που με τη σειρά της προκαλεί αυξημένη παραγωγή αερίων ρύπων και σπατάλη πόρων. Κομμάτι και αυτή της σύγχρονης υπερκαταναλωτικής συμπεριφοράς μας, οδηγεί στην εξάντληση των ενεργειακών πόρων της Γης και στη διόγκωση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Αρκεί να ξέρουμε ότι κάθε κιλοβατώρα σημαίνει 1 κιλό διοξείδιο του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Αρκετοί προτείνουν ότι είναι ίσως ένας αδιάσειστος δείκτης φορολογίας εισοδημάτων.

Ο άνθρωπος ανέκαθεν αρέσκονταν να ακολουθεί το φως, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Το φως της γνώσης θα μας οδηγήσει τελικά στην ορθή διαχείριση του τεχνητού φωτός και τούτο μπορεί να αρχίσει μόλις αντιληφθούμε την άγνοια και την πλάνη που βρισκόμαστε. Γιατί η γνώση της άγνοιας είναι η αρχή της Σοφίας.

Αγγέλα Χρυσουλάκη
υποψήφια περιφερειακή σύμβουλος
με την κίνηση πολιτών "ΜΙΑ ΚΡΗΤΗ, περιβάλλον- Άνθρωπος"
με επικεφαλής τον Αντώνη Ανηψητάκη